

สรุปประเด็นการประชุมสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2555
เรื่อง “ปรับระบบราชการไทย...เตรียมพร้อมสู่อาเซียน 2015”
วันพุธที่ 3 ตุลาคม 2555 เวลา 09.40 – 10.15 น.
ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ศูนย์ประชุมวายุภักษ์
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

การบรรยายพิเศษ เรื่อง “ปรับระบบราชการไทย...เตรียมพร้อมสู่อาเซียน 2015”

โดย นายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

เรียน รองปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะกรรมการ ก.พ.ร. เลขาธิการ ก.พ.ร. อธิการบดี ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับเชิญมาเป็นประธานในการเปิดสัมมนาและบรรยายพิเศษในวันนี้ ซึ่งต้องขอแสดงความยินดีกับสำนักงาน ก.พ.ร. ที่มีอายุครบ 10 ปี ซึ่งถือเป็นทศวรรษของการพัฒนาปรับปรุงการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการของประเทศไทย ที่ต้องยกประโยชน์ให้ทั้งส่วนราชการและสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ได้ร่วมกันพัฒนา

นับจากก้าวแรกในวันเดียวกันนี้เมื่อ 10 ปีที่แล้ว คือ ในปี 2545 จากจุดเริ่มต้นที่เกิดจากบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่ทำให้โลกแคบลง สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ในพริบตาเดียว ภาครัฐและภาคเอกชนจึงต้องปรับตัวให้ทันกับการแข่งขัน ซึ่งต้องขอชื่นชมกับระบบราชการที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องนับเป็นเวลา 10 ปีที่แล้วเช่นกัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย โลกไม่เคยหยุดนิ่งและจากนี้ใน 3 ปีข้างหน้า จึงถือเป็นความท้าทายของประเทศไทยที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2015 หรือ พ.ศ. 2558 ระบบราชการและภาคเอกชนต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนให้มากที่สุด

หัวข้อในการประชุมสัมมนาวิชาการในครั้งนี้จึงเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะมาคุยกัน เพราะ 3 ปี จากนี้ นับเป็นเวลาที่น้อยมาก ในการร่วมกันพัฒนาสู่ทศวรรษต่อไป

เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนมี 10 ประเทศ โดยเมื่อเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2510 มีสมาชิกทั้งหมด 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ต่อมาได้มีสมาชิกเพิ่มเติมตั้งแต่ พ.ศ. 2527 คือ บรูไน ดารุสซาลาม พ.ศ. 2538 คือ เวียดนาม พ.ศ. 2540 คือ ลาว และ พม่า พ.ศ. 2542 คือ กัมพูชา จากสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี 2510 จนถึงวันที่จะรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีวิวัฒนาการเรื่อยมา กล่าวคือ

○ ปี 2546 ผู้นำอาเซียนในการประชุมสุดยอดที่บาหลี ได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้ง “ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)” ภายในปี 2563

○ ต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 12 ที่เซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ตกลงให้การจัดตั้งประชาคมอาเซียนเกิดเร็วขึ้น คือภายในปี 2558 หรือ ค.ศ. 2015 รวมทั้ง ได้มีการวางกรอบการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม โดยการร่าง “กฎบัตรอาเซียน หรือ ASEAN Charter” ขึ้น

○ นำไปสู่การจัดทำ Roadmap for ASEAN Community 2015 ซึ่งมี 3 เสาหลัก ที่จะสร้างความมั่นคงและมั่งคั่งให้เกิดขึ้นกับประเทศสมาชิกอาเซียน

ใน 3 เสาหลัก ได้แก่ เสาหลักเศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community : AEC) เสาหลักประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) และเสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political Security Community : APSC) มีสาระสำคัญ ดังนี้

เป้าหมายและพันธกรณีด้านเศรษฐกิจ (AEC Blueprint)

1. การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว หมายถึง การเคลื่อนย้ายที่เสรีของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน แรงงานฝีมือ รวมทั้งการรวมกลุ่มใน 12 สาขาสำคัญ ความร่วมมือด้านอาหาร เกษตร และ ป่าไม้ โดยมี การเปิดเสรีการค้า การยกเลิกภาษี การรวมกลุ่มทางศุลกากร การเปิดเสรีค้าบริการ โดยลดข้อจำกัดการค้าบริการ บริการด้านการเงิน การเปิดเสรีด้านการลงทุนโดยความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน เต็มรูปแบบ การขยายการเปิดเสรีตลาดทุน และการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือโดยการอำนวยความสะดวกและความร่วมมือในการพัฒนา/ยกระดับฝีมือแรงงาน

2. การไปสู่ภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขัน ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ภาษีอากร ในกรณีภาษีซ้อน พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

3. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม ในด้านการพัฒนา SMEs และ Initiative for ASEAN Integration (IAI) การลดช่องว่างทางการพัฒนาระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน

4. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ใน การสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกับเศรษฐกิจภายนอก และการมีส่วนร่วมในเครือข่ายอุปทานโลก

เป้าหมายและพันธกรณีด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASCC Blueprint) ประกอบด้วย

1. การพัฒนามนุษย์ โดยการให้ความสำคัญกับการศึกษา การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มความสะดวกการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์ และเสริมสร้างทักษะในการประกอบการ สำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

2. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม โดยขจัดความยากจน สร้างเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม/ความคุ้มกันจากผลกระทบด้านลบจากการรวมตัวอาเซียนและกระแสโลกาภิวัตน์ การส่งเสริมความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร พร้อมเข้าถึงการดูแลสุขภาพ/ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพ เพิ่มศักยภาพในการควบคุมโรคติดต่อ ให้ความรับประกันอาเซียนที่ปลอดภัยเสถียร และสร้างรัฐที่พร้อมรับกับภัยพิบัติและประชาคมที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น

3. **ความยุติธรรมและสิทธิอย่างเท่าเทียม** โดยคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มที่อ่อนแอ แรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ

4. **การส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม** โดยจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม มลพิษสิ่งแวดล้อม ข้ามแดน เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยศึกษาสิ่งแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม (EST) คุณภาพการดำรงชีวิตในเมือง ทรัพยากรชายฝั่งและทะเลอย่างยั่งยืน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรน้ำจืดอย่างยั่งยืน ตอบสนองต่อ Climate Change และส่งเสริมการบริหารจัดการป่าไม้

5. **การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน** โดยส่งเสริมและตระหนักการเป็นประชาคมอาเซียน สร้างการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมอาเซียน ส่งเสริมการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรม และคำนึงถึงผลกระทบที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน

6. **การลดช่องว่างการพัฒนา** โดยเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่า 6 ประเทศกับประเทศสมาชิกใหม่

เป้าหมายและพันธกรณีด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคง (APSC Blueprint)
ประกอบด้วย

1. **ประชาคมที่มีกฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน และค่านิยมร่วมกัน** : ความร่วมมือด้านการพัฒนาทางการเมือง การสร้างและแบ่งปัน กฎเกณฑ์ร่วม สร้างความแข็งแกร่งแก่ประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และนิติธรรม ส่งเสริมความเท่าเทียมด้านสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

2. **ภูมิภาคมีความเป็นเอกภาพ สงบสุข และมีความแข็งแกร่ง** : พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งในด้านสร้างและแบ่งปันกฎเกณฑ์ร่วมให้มีแนวปฏิบัติที่ดี ป้องกันความขัดแย้งและมาตรการการสร้างควาไว้นื้อเชื่อใจ แก้ไขความขัดแย้งและระงับข้อพิพาท สร้างสันติภาพหลังความขัดแย้ง สร้างความร่วมมือของอาเซียนในการรับมือปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ และการจัดการภัยพิบัติ พร้อมตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและทันกาลต่อประเด็นเร่งด่วนป้องกันความขัดแย้ง สร้างความไว้นื้อเชื่อใจ การทูตเชิงป้องกัน

3. **ภูมิภาคที่มีพลวัตและมองไปยังโลกภายนอก** : ส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาคและการสร้างประชาคมส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เพิ่มพูนกับประเทศภายนอก เสริมสร้างการปรึกษาหารือและความร่วมมือในประเด็นพหุภาคีที่เป็นความกังวลร่วมกัน

นอกจากนี้ ยังมีการรวมกลุ่มย่อยที่เกี่ยวข้องผูกพัน ประกอบด้วย 3 อนุภูมิภาค ที่สำคัญ ได้แก่

1. อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) เริ่มในปี 2535 มีประเทศสมาชิก 6 ประเทศ (5 ประเทศ + 1) ได้แก่ กัมพูชา จีน ลาว เมียนมาร์ ไทย และเวียดนาม มุ่งเน้นการพัฒนาในเรื่อง ถนน รถไฟ การค้าชายแดน การอำนวยความสะดวก เรื่องก้าวหน้ามากที่สุด คือ การค้าชายแดนและโครงสร้างพื้นฐาน โดยจะมีการประชุมปีละ 1 - 2 ครั้ง ต่อปี

2. กรอบความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง - ญี่ปุ่นด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม (Mekong Japan Economic and Industrial Cooperation: MJ-CI) เป็นกรอบความร่วมมือย่อยภายใต้ความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น (Mekong-Japan Cooperation) มีประเทศสมาชิก 6 ประเทศ (กัมพูชา ลาว พม่า ไทย เวียดนาม

และญี่ปุ่น) เริ่มต้นโดยรัฐบาลญี่ปุ่น เพื่อส่งเสริมบทบาทของตนให้ชัดเจนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เป็นความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม

3. การกีดกันขับเคลื่อนแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย – มาเลเซีย -ไทย (IMT-GT) ก่อตั้งขึ้นในปี 2536 จากความเห็นชอบร่วมกันของผู้นำทั้ง 3 ประเทศ โดยมอบหมายให้ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) เป็นผู้สนับสนุนทางวิชาการ ปัจจุบันครอบคลุมพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ของไทย 8 รัฐตอนเหนือและตะวันตกของมาเลเซีย และ 10 จังหวัดบนเกาะสุมาตราของอินโดนีเซีย

การรวมตัวของประเทศในกลุ่มอาเซียนเป็นการรวมตัวกันเพื่อสร้างศูนย์รวมทางเศรษฐกิจและการค้าในแห่งเดียวกัน สำหรับประเทศไทยหมายถึงการขยายตลาด โดยจะเห็นว่าความสำคัญของอาเซียนต่อโลก คือ มีประชากร 600 กว่าล้านคน ขนาดของเศรษฐกิจ 1.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ การลงทุน 5 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ และจำนวนนักท่องเที่ยว 65 ล้านคนต่อปี

นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียนพบว่า

- ด้านพื้นที่ ประเทศไทยมีพื้นที่มากเป็นอันดับ 3 รองจาก อินโดนีเซีย (1) และพม่า (2)
- ด้านประชากร ประเทศไทยมีประชากรมากเป็นอันดับ 3 รองจาก คือ อินโดนีเซีย (1) และฟิลิปปินส์ (2)
- ค่า GDP ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 2 รองจาก อินโดนีเซีย
- ค่า GDP ต่อหัว ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 3 รองจาก สิงคโปร์ (1) และบรูไน (2)

ความสำคัญของอาเซียนมีผลต่อประเทศไทยมาก ในปี 2535 ประเทศไทยมีตัวเลขการส่งออกรวม 113,562 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13.8 ของกลุ่มประเทศในอาเซียน และในปี 2554 ตัวเลขส่งออกรวม 1,628,803 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.7 ของกลุ่มประเทศในอาเซียน ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีอัตราการส่งออกที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและการคาดการณ์ว่าจะสูงขึ้นอีก เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2015

ในภาพรวมการค้าระหว่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยได้เปรียบทางการค้าในอาเซียนมาโดยตลอด ซึ่งมีการส่งออกสูงกว่าการนำเข้า มียอดส่งออกสูงกว่าการนำเข้าประมาณ 4-5 แสนล้านบาทต่อปี และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนพบว่าเหนือกว่าทุกประเทศยกเว้นบรูไนกับพม่า เนื่องจากเรื่องพลังงานและน้ำมัน ดังนั้นนับได้ว่าเรื่องการค้าระหว่างประเทศถือเป็นจุดแข็งของประเทศไทย

สำหรับเรื่องการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยสูงและมีความได้เปรียบในธุรกิจด้านโรงแรม และโรงพยาบาล แต่จะเสียเปรียบอยู่ 2 ประเทศ คือ ประเทศบรูไน กับประเทศลาว ดังนั้นเราต้องรักษาเรื่องการท่องเที่ยวไว้ ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติมต่อไปเรื่อยๆ เพราะเป็นรายได้ที่สร้างได้ง่ายที่สุด

ความได้เปรียบอีกประการหนึ่ง คือ ลักษณะภูมิประเทศจะเห็นว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคม ซึ่งมีแผนจะสร้างรถไฟความเร็วสูงไปยังประเทศต่างๆ สำหรับทางรถยนต์จะมีการเชื่อมโยงเครือข่ายไปประเทศต่าง ๆ ใน 3 แนว ได้แก่ (1) แนวตะวันออก – ตะวันตก เชื่อมโยงพม่า ไทย ลาว เวียดนาม (2) แนวเหนือใต้มี 2 เส้นทางหลัก เชื่อมโยงจีน – พม่า / ลาว -ไทย จีน- เวียดนาม และ (3) แนวตอนใต้ เชื่อมโยงไทย กัมพูชา เวียดนาม

สำหรับดัชนีความสามารถด้านโลจิสติกส์ ของประเทศในภูมิภาคเอเชีย ปี 2012 ไทยอยู่ในอันดับ 3 ในกลุ่มประเทศอาเซียน และอยู่อันดับ 5 ในกลุ่มประเทศเอเชีย ประเทศที่ดีกว่าในอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์และมาเลเซีย

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญและพยายามวางแผนก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างจริงจัง โดยนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลข้อ 1.6 เร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน เพื่อให้การค้าการลงทุนทำได้ง่าย และมีนโยบายอีกหลายข้อในข้อ 7.1 7.2 และ 7.8 มีการตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ตาม 3 เสาหลักและมีคณะกรรมการเรื่อง Connectivity ของโครงสร้างพื้นฐาน และ คณะกรรมการด้านการประชาสัมพันธ์

สำหรับการพัฒนาองค์การเพื่อการขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียน มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ทำแผนเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในการรวมแผนตาม 3 เสาหลัก ให้ไปจัดทำแผนปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการองค์การที่จะทำให้อาเซียนเอื้ออำนวยให้ประชาชน เอกชน สามารถเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและได้ประโยชน์สูงสุด ดังนี้

- เรื่องการเชื่อมโยงในภูมิภาค มอบหมายกระทรวงคมนาคมรับผิดชอบ
- การขับเคลื่อนจังหวัดกลุ่มจังหวัดในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบ
- เรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มอบหมายกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงาน ก.พ.ร. รับผิดชอบ
- ภาคเอกชน ต้องเป็นผู้นำในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งภาคเอกชนมีความตื่นตัวและแข่งขันกันมาก
- การสนับสนุนการขับเคลื่อน ของ 3 เสาหลัก ให้มีการบูรณาการร่วมกัน

ทั้งนี้ การประชุมในวันที่ 24 ตุลาคม 2555 จะเป็นการรวมแผนในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนในการพัฒนาทั้งในเรื่องของโครงสร้าง กระบวนการ คน และเทคโนโลยี โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อให้ส่วนราชการมีขีดสมรรถนะสูงมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาชน ภาคเอกชนได้รับประโยชน์สูงสุดในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

สำหรับแนวทางการเตรียมความพร้อมที่จำเป็น จะครอบคลุมในด้าน (1) การสร้างความรู้ความเข้าใจความตระหนักรู้ (2) การพัฒนาแรงงานทรัพยากรมนุษย์ (3) การพัฒนาคุณภาพการให้บริการ (4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ (5) การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ (6) การบริหารทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และ (7) การดำเนินงานด้านการเมืองและความมั่นคง

สรุปได้ว่า ในการขับเคลื่อนเพื่อนำพาประชาชนเข้าสู่อาเซียนนับเป็นโอกาสของประเทศทั้งด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การบริการ ซึ่งต้องมีการผนึกกำลังในประชาคมอาเซียนให้สามารถแข่งขันในประชาคมโลกในทุกมิติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการเป็นศูนย์กลางของครัวโลก และการผลิตอาหารของโลก ซึ่งการดำเนินการจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม ที่จะทำให้การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ